

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

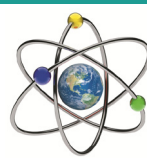
№10(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 592 sahifa,
2-oktyabr, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №136361

MUNDARIJA

Raqamli oliy ta'lim boshqaruvida kommunikativ kreativlikni rivojlantirishning tashkiliy pedagogik mexanizmi	10
Mamatova Xilola Muxiddinovna	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanishning ijobiy va salbiy jihatlari: tizimli tahlil va strategik yondashuvlar	14
Zamira Nishanova	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda muloqot va ijodiy faoliyat orqali o'zini namoyon etish ko'nikmalarini shakllantirish	17
Abdug'afforova Navbahoroy Botirjon qizi	
Raqamli sivilizatsiya davrida oliy ta'limda axborot-analitik kompetensiyani shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari	22
Oybek Davlatov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda o'yin texnologiyalarining ahamiyati	27
Bekmuhammedova Muhlisa Abdusattarovna	
Jaloliddin Rumiy asarlarida komil inson va shaxsiy kamolot masalalari	33
Qodirova Madina Odiljon qizi	
Interfaol ta'lim texnologiyalari asosida o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	37
Ergasheva Shaxnoza Baxtiyor qizi	
Rhythmic Gymnastics: a Harmony of Art and Sport	42
Hurshida Murzoyeva	
Sport to'garaklari mashg'ulotlarining talaba-yoshlar jismoniy rivojlanishiga ta'siri	46
Jabborova Sevara Asroqul qizi	
Inklyuziv ta'lim sub'yektlari hamkorligini boshqarishning innovatsion pedagogik mexanizmlari	51
Kuranboyeva Ozoda Xakimovna	
Maktabdan tashqari ta'lim muhitining o'quvchilar ijtimoiy-emotsional rivojlanishiga ta'sir etuvchi pedagogik omillari	57
Mexriniso Nosirova	
Yangi O'zbekistonda maktabgacha va maktab ta'limi tizimi uchun zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashning rivojlanish istiqbollari	61
Sodiqova Yulduzxon Maxamat qizi	
Integrating Culture in Language Teaching and Developing Intercultural Tolerance: Pedagogical Approaches and Classroom Implications	65
Tairova Ruzakhon Umidbek qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida darsga ijobiy munosabatlarni shakllantirish va rivojlantirish texnologiyalari	71
Tursunbayeva Yulduz	
Sun'iy intellekt asosidagi adaptiv ta'lim muhitining pedagogik-psixologik nazariy asoslari	75
Xakimov Utkirbek Ilhomjon o'g'li	
O'zbek xalq cholg'ulari orkestri ijrochiligi san'atining rivojlanish tarixi va uning pedagogik ta'limdagi o'rni ...	79
Miskinova Sabina Ziyadxon qizi	
Преодоление узбекско-русской лингвокультурной интерференции при текstopорождении студентов-филологов: методический аспект	85
Тахирова Маъсуда Абдужаббор кизи	
Инновационные методы преподавания русского языка в вузах Узбекистана: развитие коммуникативной и речевой компетенции учащихся	91
Шокаримова Камола Абдуллаевна	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida yumshoq ko'nikmalarni shakllantirishning nazariy-metodologik asoslari....	98
<i>Yakubjonov Xasan Qahramonovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	103
<i>Umarov Xusniddin Egamboyevich</i>	
Sport maktabi o'quvchilarida yengil atletika intervalli mashg'ulotlari yordamida chidamlilikni oshirish	107
<i>Shuxrat Xudoyberdiyev Mamayusupovich, Abduqahhorov Nuriddin Xabibulloyevich</i>	
O'zbek va jahon adabiyoti matnlarini qiyosiy tahlil qilishda sun'iy intellekt va kompyuter lingvistikasining o'rni	112
<i>Sodikova Makhliyo</i>	
Milliy va umuminsoniy qadriyatlarga asoslangan harbiy tarbiya metodlari	117
<i>A'zamov Inom Salimjonovich</i>	
Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining inklyuziv ta'lim sharoitida o'quvchilar bilan ishlashda STEAM yondashuvidan foydalanish metodikasini takomillashtirish	121
<i>Abidjanova Vasila To'likinovna</i>	
Kommunikativ topshiriqlar asosida ingliz tilida gapirish ko'nikmasini rivojlantirishning metodik imkoniyatlari	129
<i>Prenova Gulsara Barlikbayevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik nutqiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy asoslari	134
<i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	
Kasbiy ta'lim sifatini boshqarishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish	138
<i>Ne'matova Zarina Furqat qizi</i>	
Kimyoning asosiy tushuncha va qonunlarini aksiomatik asosda talqin qilishning ilmiy-pedagogik ahamiyati	141
<i>Kamolova Nargiza Ibragimovna</i>	
Моделирование процесса формирования патриотизма у курсантов на основе культурного наследия казахской и узбекской интеллигенции	147
<i>Малдыбаев Куандик Бекбауович</i>	
Bo'lajak tarjimonlarda mumtoz asarlardagi leksik-frazeologik birliklarni tarjima qilish kompetensiyasini shakllantirish ("Firdavs ul-iqbol" asari misolida)	152
<i>Borasulova Dilnoza Dilmurodjon qizi</i>	
WHY I+1 is Not the ZPD: Reassessing Input-Based and Sociocultural Accounts of EFL Development	155
<i>Sattarova Zulxumor Nodirbek kizi</i>	
Лингвометодическая компетенция учителя русского языка: генезис понятия и структура в современной педагогической науке	159
<i>Икрамова Мунира Маруфжановна</i>	
Kasbiy axloq va pedagogik madaniyat masalasini tadqiq etishda ilmiy tadqiqot metodlarining o'rni va vazifalari	163
<i>Kazakov Shavkat Norgobilovich</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutq faoliyatida ijtimoiy muhitning psixologik roli	168
<i>Shadiyev Feruz Djaxonovich</i>	
Intellektida nuqsoni bo'lgan kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning so'z boyligini boyitishda o'yin texnologiyasidan foydalanish	173
<i>Xolmuxamedova Zilola Azimovna</i>	
PIRLS xalqaro baholash dasturida matn bilan ishlashning asosiy turlari va ularni boshlang'ich ta'limda qo'llash metodikasi	178
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Ona tili ta'limida sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish orqali o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish	183
<i>Toshmatova Yulduz Olloqulovna</i>	
Kompetentlikka asoslangan ta'limda pedagogning kasbiy madaniyatining o'rni	190
<i>Xojamov Ilhomjon Rahmonaliyevich</i>	

Boshlang'ich ta'limda darslik va o'quv lug'atlari integratsiyasi asosida o'quvchilarning lingvistik-kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	195
Ergasheva Tuyg'unoy Shavkatjon qizi	
Bo'lajak musiqa ta'limi o'qituvchilarining raqamli-pedagogik kompetensiyasini rivojlantirishning integrativ-metodik modelini takomillashtirish	201
Ataboyeva Muxlisa Azimjon qizi	
Raqamli ta'lim nazariyasi va metodikasi asosida oliy ta'lim pedagoglarining kasbiy faoliyatini takomillashtirish	209
Choriyeva Lobar Fayzullo qizi, Safarov Azamat Rasul o'g'li	
Inklyuziv ta'limda o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash va ularga mos pedagogik yondashuvlarni tashkil etish	214
Avazova Ozoda Ashurali qizi	
Integrativ yondashuv asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishning pedagogik texnologiyalari ...	219
Abdusabirova Laylo Azizjon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining imloviy savodxonligini oshirish usullari	224
Ashurova Zilolaxon Baxodir qizi	
Boshlang'ich ta'limda Jeopardylabs platformasi asosidagi o'yin-topshiriqlarnig dars samaradorligidagi ahamiyati	229
Atayeva Baxrinisa Abduvaxidovna	
Tasviriy san'at talabalarida perseptiv qobiliyatlarni rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	233
Bazarova Muyassarxon Maxamadyusubovna	
What Trainee English Teachers Notice in AI-Generated Assessment Tools: Fault Detection in Two Tesol Cohorts	238
Dildora Kdirbayeva	
Zamonaviy didaktik vositalar asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kometensiyasini rivojlantirish mexanizmi	246
Ergasheva Ma'mura Suyunovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Ilk qadam" milliy o'quv dasturi asosida bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashning pedagogik asoslari	250
Ergasheva Umrinisso Komilovna	
Aqli zaif bolalarda kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishning diagnostik mezonlari va ko'rsatkichlari ...	254
Hamraqulova Durdona Dilshod qizi	
Parent Preparation for Meaningful Participation in Inclusive Education	258
Muazzam Bakhtierovna Abdurakhmanova	
Oliy ta'limning nofilologik yo'nalishlarida til ta'limi darsliklari mazmunini bosqichma-bosqich loyihalash	262
Muxamedova Muhlisa Avazjon qizi	
Interyer dizayn ta'limida sun'iy intellekt: bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish metodikasi	268
Rustamov Kamoliddin Ziyodulla o'g'li	
Differences Between Professional and Amateur Boxing	273
Shuhrat Dilmuradov	
Лингводидактический потенциал интерактивного обучения в развитии речевой компетенции пятиклассников	277
Ергашева Эльвира Владимировна	
Теория, метод и профессиональное действие: пути модернизации дисциплины "Методика преподавания родного языка" в педагогическом вузе	281
Шоира Баймурадовна Бабаева	
Yozma nutq kompetensiyasini rivojlantirishga yo'naltirilgan kognitiv-grafomotor mashqlar tizimi	285
Rashidova Saida Ravshonbek qizi	
4-sinf o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	289
To'xtaxo'jayeva Shaxnoza Muhammadumar qizi	

Ingliz tilini o'qitishda formativ baholash tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari	294
<i>Allayarova Muhabbat Xudayarovna</i>	
Pedagogical Conditions for Establishing an Integrative Approach to Developing Students' Didactic Competence	300
<i>Orazova F. O.</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida empatik liderlikka asoslangan boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	306
<i>Umarova Moxinur Shukuroxunovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining pedagogik faoliyatini metodik loyihalashning zamonaviy holati va mavjud muammolari.....	312
<i>Temirova Shahloxon Xoshimjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida lingvistik tafakkurni rivojlantirishning kognitiv-lingvodidaktik asoslari	317
<i>Abdullayeva Dilovar Bahrullayevna</i>	
"Avesto" ta'limotida ma'naviy-axloqiy qarashlarning pedagogik xususiyatlari	321
<i>Aliyev Islambek Tursinbayevich, Ibragimova Farangiza Oybekjon qizi</i>	
O'quvchilarda milliy tuyg'ularni shakllantirishning ilmiy – pedagogik asoslari	326
<i>Begmatova Nasiba Safarbayevna</i>	
Fizikadan nostandart va olimpiada masalalarini yechish orqali o'quvchilarning muhandislik kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi.....	330
<i>Jo'rayev Farxod Isroilovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda divergent-kasbiy fikrlash kompetensiyasini shakllantirishda kreativ yondashuvning didaktik imkoniyatlari.....	338
<i>Xolbo'tayeva Dilfuza Usmon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida vaqtni boshqarish kompetensiyalarini shakllantirishda mustaqil ta'lim topshiriqlarining pedagogik imkoniyatlari.....	346
<i>Norova Nargiza Xalmamat qizi</i>	
Katta yoshdagi ayollarda metabolik salomatlikni yaxshilashga yo'naltirilgan sog'lomlashtiruvchi jismoniy mashg'ulotlar metodikasi	350
<i>Ruziyeva Raxima Bobojonovna</i>	
Technology-Integrated English Writing Instruction: a Tpack-Based Approach to Competence Development.....	357
<i>Omonova Maftuna Shermatovna</i>	
Disleksiyali o'quvchilar bilan individual ishlashning psixologik-pedagogik asoslari	362
<i>Toshpo'latova Go'zal Fayzullo qizi</i>	
Maktab o'quvchilarini jismoniy va ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda o'lkashunoslik-turistik faoliyatning integrativ pedagogik modeli (Qashqadaryo viloyati misolida).....	366
<i>Yodgorov Mansurjon Abduraximovich</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan ingliz tili ta'limida foydalanishning ahamiyati	372
<i>Buriyeva Zarnigor Tolibjonovna</i>	
Ko'p qirrali figuralarni o'rgatishda raqamli platformalardan yoki dasturlardan o'rganish metodikasi	376
<i>Uraimova Durdona Baxodirjon qizi</i>	
O'zbekiston va Amerika Qo'shma Shtatlari ta'lim tizimida maktab boshqaruvining innovatsion mexanizmlarini qiyosiy tahlil qilish	381
<i>Jamolov Fazliddin Nuriddin o'g'li</i>	
Sun'iy intellektli o'quv vositalarini yaratuvchi ta'lim muhitlarining qiyosiy tahlili.....	387
<i>Sadikova Dilshoda Aminjon qizi</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim pedagoglarida mediatarbiya orqali tanqidiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi...	392
<i>Umirzoqova Malika Mamadi qizi</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarining liderlik kompetentligini raqamli kollaborativ faoliyatda rivojlantirish bo'yicha xorijiy yondashuvlar.....	397
<i>Sanayeva Sogdiana Ziyadullayevna</i>	

Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli ijodkorlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	403
<i>Sotbarova Dilfuza Ilhom qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida produktiv muloqot ko'nikmalarini akmeologik yondashuv va storytelling texnologiyasi asosida rivojlantirish metodikasini takomillashtirish.....	409
<i>Turdiyeva Feruza Sobirjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida individual yondashuvning yetishmasligi va ta'lim sifatiga ta'siri.....	417
<i>Xushnazarova Ma'mura Nodirovna, Mannopova Nilufar Ziyovuddin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida pedagogik baholash va psixologik tashxis: farqlanishi va tarbiyachi kasbiy vakolatining chegaralari	422
<i>Зайнутдинова Дилобар Нуритдиновна</i>	
Geometriya o'qitish metodikasini takomillashtirishda turk geometriyasi masalalarini yechish usullaridan foydalanishning ahamiyati.....	429
<i>Imomnazarova Nurjaxon Toktaboyevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	436
<i>Otahanova Manzura G'ofurovna</i>	
Predikativlik - umumlingvistik qonuniyat (ingliz, fransuz va o'zbek tillari misolida).....	441
<i>Kurbanova Raxima Abdullayevna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning ahamiyati	450
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Badiiy matnlar asosida talabalarining lingvomadaniy kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	455
<i>Ochilxonov Abduljalolxon Davron o'g'li</i>	
O'qituvchining kasbiy faoliyatida oilaviy omilning ijtimoiy-psixologik ahamiyati.....	461
<i>Turdimatova Elnaza Erkinjon qizi</i>	
Pedagogik amaliyot pedagogik otm talabasi uchun ijtimoiy, kasbiy moslashuv maktabi sifatida	465
<i>Choriyeva Mehribonu Baxtiyor qizi</i>	
Implementing Competency-Based Education (CBE) in English Language Teaching: Principles, Frameworks, and Performance-Based Assessment.....	470
<i>Erkinova Lutfiya Qudratovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy-pedagogik madaniyatni rivojlantirish texnologiyasi	474
<i>Giyasova Mushtariy Abdiganiyevna</i>	
Ta'lim samaradorligini ta'minlashda axborot ta'lim resurslari imkoniyatlari.....	477
<i>Qurbonova Nafisa Ilxom qizi, Meyliyeva Shahodat Ulug'bek qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida inklyuziv ta'limni tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari.....	481
<i>Umarova Marg'uba Ulug'bek qizi</i>	
Alaliyali bolalarda nutqkompetensiyasini rivojlantirishning neyrokognitiv multimodal texnologiyalari	484
<i>Usarova Madina Odil qizi</i>	
Raqamli avlodda "4K" kompetensiyalarini rivojlantirishda pedagogik-didaktik imkoniyatlari	489
<i>Haqnazarova Sarvina Kuvat qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida qat'iyatlilik, mas'uliyat, sabr-toqat, mustaqillik va maqsadga intiluvchanlikni tarbiyalash	492
<i>Ma'rufjonova Rohila Lutfulla qizi</i>	
Talabalarda sog'lom turmush tarzi va hayotiy ko'nikmalarni rivojlantirishning didaktik jihatlarini	497
<i>Otanazarova Anora Og'aboy qizi</i>	
Talabalar jismoniy faolligini oshirishda sog'lom turmush tarzi, motivatsiya va kompetensiyaviy yondashuvning integratsiyasi.....	502
<i>Sirojov Otajon Orifjonovich</i>	
Maktabda sport tadbirlarini tashkil qilish va o'tkazish texnologiyasi	507
<i>Urinova Firuza Azimovna</i>	
Katta yoshdagi ingliz tili o'rganuvchilarining kognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan individual ta'lim trayektoriyalarini loyihalashning nazariy-metodik asoslari	512
<i>Yoqubjanova Diyora Dilshodbek qizi</i>	

Ta'lim platformalaridan foydalanish asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining funksional savodxonligini rivojlantirish imkoniyatlari.....	518
<i>Oynabekova Sojida Akbar qizi</i>	
Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish tizimida pedagogik monitoringning tarkibiy tuzilmasi va mazmunini takomillashtirish.....	524
<i>Choriyeva Z. T., Tog'ayeva Shahrizoda</i>	
Maxsus pedagogika fanlarida nazariya va amaliyot uyg'unligini ta'minlash usullari hamda texnologiyalari...	529
<i>Maqsudova Nodira Alijonovna</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalarning bog'langan nutqini rivojlantirishda kreativ storytelling texnologiyasidan foydalanish.....	534
<i>Keldiyarova Vazira Botirovna</i>	
Ta'lim tizimida iqtisodiy savodxonlikni rivojlantirishning nazariy-tarixiy evolyutsiyasi va metodologik asoslari.....	540
<i>Sharipova Go'zal Jumanazar qizi</i>	
Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida kreativlikni rivojlantirish samaradorligi	544
<i>Soliyeva Shoira Abdurashitovna</i>	
Talabalarning psixoemotsional barqarorligini ta'minlovchi hissiyotlarni boshqarish mexanizmlari	552
<i>Musinova Nozira Mirzadjanovna</i>	
Ta'lim tizimini boshqarishda boshqaruv tamoyillarining o'rni va ahamiyati	557
<i>Rajabova Nargiza Ahmadovna</i>	
Alfa avlodida qadriyatlar rivojlanishida sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishning ijobiy va salbiy jihatlari	563
<i>Jo'rayeva Dilfuza Abdug'aniyevna</i>	
Boshlang'ich ta'limda kreativ fikrlashni rivojlantirishning innovatsion pedagogik texnologiyalari	569
<i>Jumayeva Muxlisa Shokir qizi</i>	
Tarkibida azot, oltingugurt va fosfor saqlagan ligandlarda silikagel matritsasiga nokovalent immobillangan 3d-metallar kompleks birikmalari sintezi	575
<i>Xudoyorova Nilufar Qaxramon qizi</i>	
Orol muammosining mintaqaviy oziq-ovqat xavfsizligiga ta'siri va uni yengillashtirish istiqbollari.....	581
<i>Cho'liyev Jamoliddin Kamol o'g'li</i>	
Gastronomik konseptlarning freym va ssenariy jihatlari	585
<i>Halimova Mahbuba To'raqulovna</i>	

OROL MUAMMOSINING MINTAQAVIY OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGIGA TA'SIRI VA UNI YENGILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI

Cho'liyev Jamoliddin Kamol o'g'li

Abu Rayhon Beruniy universiteti, yurisprudensiya va ijtimoiy fanlar
kafedrasi katta o'qituvchisi, tadqiqotchi

Annotatsiya: Orol dengizining qurishi Markaziy Osiyodagi eng yirik ekologik va ijtimoiy-iqtisodiy inqirozlardan biri bo'lib, u mintaqa aholisining oziq-ovqat xavfsizligiga bevosita va bilvosita ta'sir ko'rsatmoqda. Maqolada Orol muammosining oziq-ovqat xavfsizligiga ta'siri BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti (FAO) tomonidan ajratilgan to'rt o'lchov – mavjudlik, kirish imkoniyati, foydalanish va barqarorlik – doirasida tahlil qilinadi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, tuproq sho'rlanishi, suv resurslarining tanqisligi va ekologik ifloslanish O'zbekiston Respublikasining Quyi Amudaryo havzasida joylashgan Qoraqalpog'iston va unga tutash hududlarda oziq-ovqat xavfsizligining barcha o'lchovlariga salbiy ta'sir etmoqda.

Kalit so'zlar: Orol dengizi, oziq-ovqat xavfsizligi, Markaziy Osiyo, O'zbekiston, Qoraqalpog'iston, tuproq.

Abstract: The drying up of the Aral Sea is one of the largest environmental and socio-economic crises in Central Asia, directly and indirectly affecting food security among the region's population. This article analyzes the impact of the Aral Sea crisis on food security within the four dimensions identified by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO): availability, access, utilization, and stability. The analysis shows that soil salinization, water scarcity, and environmental pollution are negatively affecting all dimensions of food security in Karakalpakstan and adjacent areas located in the Lower Amu Darya basin of the Republic of Uzbekistan.

Key words: Aral Sea, food security, Central Asia, Uzbekistan, Karakalpakstan, soil.

Аннотация: Высыхание Аральского моря является одним из крупнейших экологических и социально-экономических кризисов в Центральной Азии, оказывающим прямое и косвенное воздействие на продовольственную безопасность населения региона. В статье анализируется влияние Аральской проблемы на продовольственную безопасность в рамках четырех измерений, выделенных Продовольственной и сельскохозяйственной организацией ООН (FAO): наличие, доступность, использование и стабильность. Результаты анализа показывают, что засоление почв, дефицит водных ресурсов и экологическое загрязнение негативно влияют на все измерения продовольственной безопасности в Каракалпакстане и прилегающих территориях, расположенных в бассейне Нижней Амударьи Республики Узбекистан.

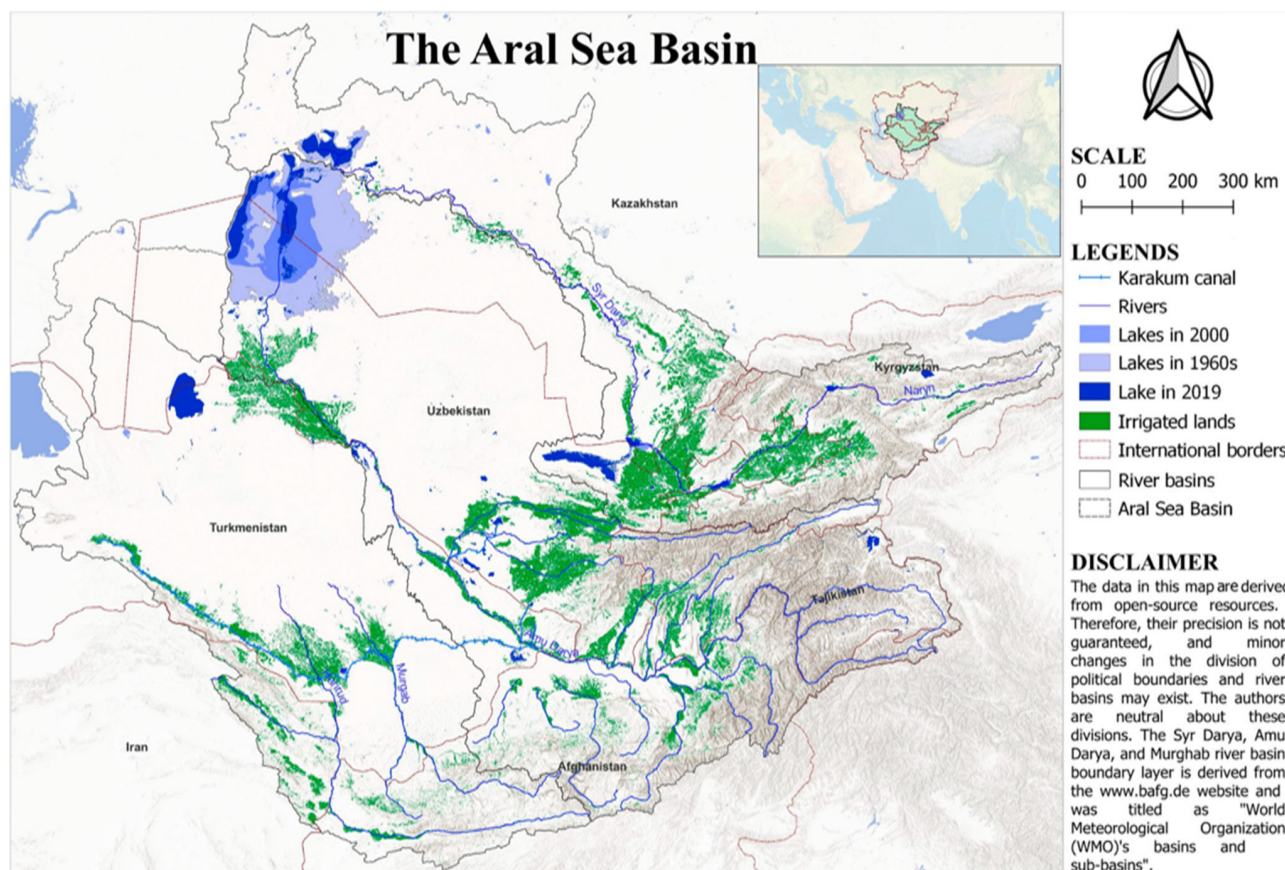
Ключевые слова: Аральское море, продовольственная безопасность, Центральная Азия, Узбекистан, Каракалпакстан, почва.

KIRISH

Orol dengizi havzasi taxminan 1,8 million kvadrat kilometr maydonni egallaydi. Mintaqa aholisining aksariyati Amudaryo va Sirdaryo bo'ylaridagi vohalarda yashaydi, asosiy iqtisodiy faoliyat esa sug'oriladigan dehqonchilikdir ^[1]. Aynan shu bog'liqlik Orol muammosining oziq-ovqat xavfsizligi bilan uzviy aloqasini belgilaydi: dengizning qurishiga sabab bo'lgan omil – sug'orma dehqonchilikning keskin kengayishi – bugun ham mintaqada aholisining asosiy tirikchilik manbai bo'lib qolmoqda.

Sovet davrida paxta bilan o'zini o'zi ta'minlash maqsadida amalga oshirilgan keng ko'lamli va tartibsiz sug'orish loyihalari natijasida Orol dengizi o'zining tarixiy hajmining atigi 9 foizigacha qisqardi, Amudaryo esa dengizga yetib bormay, sobiq Mo'ynoq portidan 27 km narida joylashgan Qiziljar lagunasida tugamoqda ^[2]. Bu jarayon nafaqat ekologik, balki bevosita oziq-ovqat bilan bog'liq oqibatlarni ham keltirib chiqarmoqda: tuproq sho'rlanishi kuchaydi, qishloq xo'jaligi yerlarining unumdorligi pasaydi, baliqchilik amalda inqirozga uchradi.

Orol muammosi bugungi kunda mintaqada oziq-ovqat xavfsizligiga qanday yo'llar bilan ta'sir ko'rsatmoqda va amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar bu ta'sirni qanday yumshatayotganiga javob topish maqolaning asosiy maqsadi hisoblanadi.

1-rasm: Orol havzasi

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mavzuga oid adabiyotlar uch yo'nalishda guruhlandi. Birinchi guruhga Orol inqirozining sabablarini qishloq xo'jaligi rivoji bilan bog'laydigan ishlar kiradi: Markaziy Osiyoda yer, suv va oziq-ovqat o'zaro bog'liqligini tarixiy kesimda tahlil qilgan tadqiqotlar, paxta mustaqilligini ta'minlashga erishish mintaqaning oziq-ovqat barqarorligi hisobiga amalga oshirilganini ko'rsatgan ishlar shular jumlasidandir. Ikkinchi guruh ekologik va sog'liq bilan bog'liq oqibatlarni, xususan, Qoraqalpog'istondagi pestitsidlar va sho'rlanish xavfini o'rgangan tadqiqotlar hamda Orol inqirozining geosiyosiy va xavfsizlik jihatlarini tahlil qilgan nashrlardan iborat. Uchinchi guruhni BMT tizimi tashkilotlari va Jahon banki hisobotlari tashkil etadi. Ular Qoraqalpog'istondagi oziq-ovqat xavfsizligi holati va uni yaxshilashga qaratilgan loyihalar haqida amaliy ma'lumot beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda adabiyotlar tahlili, qiyoslash, tizimlashtirish va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Orol muammosining oziq-ovqat xavfsizligiga ta'siri BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti (FAO)ning to'rt o'lchovli yondashuvi – mavjudlik, kirish imkoniyati, foydalanish va barqarorlik – asosida guruhlandi. Ilmiy nashrlardagi xulosalar xalqaro tashkilotlarning ochiq hisobotlari bilan solishtirildi, bu esa sabab-oqibat bog'liqliklarini va amalga oshirilayotgan choralarning ko'lamini baholash imkonini berdi. Tadqiqot ikkilamchi manbalarga tayanganligi sababli birlamchi dala ma'lumotlari to'planmagan; bu uning cheklovi sifatida e'tirof etiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlil shuni ko'rsatadiki, Orol muammosining sabablari ham, oqibatlari ham sug'orma dehqonchilik bilan chambarchas bog'liq. Havzadagi ekin maydonlari va suv omborlari maydonining kengayishi Orolning qisqarishidagi asosiy omil sifatida qayd etilgan. Suvni ko'p talab qiladigan paxtani kam suv sarflaydigan ekinlar bilan almashtirish muammoni yengillashtirishning yo'llaridan biri bo'lishi mumkinligi ta'kidlangan. Boshqacha aytganda, mintaqaning oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va Orolni saqlab qolish vazifalari o'zaro raqobatlashadigan emas, balki bir-birini taqozo etadigan vazifalardir.

Mavjudlik o'lchovi bo'yicha asosiy xavf tuproq sho'rlanishining kuchayishi hamda suv resurslarining kamayishidir. Sho'rlanish mintaqa qishloq xo'jaligiga bevosita tahdid solmoqda ^[2]. Sovet davrida erishilgan paxta mustaqilligi mintaqaning oziq-ovqat barqarorligi hisobiga ta'minlangani, aholi turmush darajasining pasayishi, sog'liqning yomonlashuvi, ishsizlik va migratsiya bilan birga kechgani ilmiy adabiyotda alohida qayd etilgan ^[5]. Suvning sho'rlanishi va ifloslanishi hududning an'anaviy tarmog'i – baliqchilikni ham izdan chiqargan ^[7].

BMT va Birlashgan Millatlar Tashkilotining Taraqqiyot Dasturining Orolbo'yi hududidagi so'rovnomalarda ishsizlik darajasi tadqiq etilgan hududlarda 5,8 dan 10,4 foizgacha ekani, xonadonlar xarajatlarida esa oziq-ovqat mahsulotlari asosiy o'rinni egallashi ko'rsatilgan ^[10]. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Taraqqiyot Dasturining 2017-yilda Qoraqalpog'istonda o'tkazgan oziq-ovqat xavfsizligi tadqiqotiga ko'ra, taxminan 60 foiz oila xo'jaliklarida oziq-ovqat mahsulotlarining narx jihatidan hamyonbopligi past bo'lgan ^[8].

Qoraqalpog'iston hududida Sovet davridan qolgan xlororganik pestitsidlar bilan ifloslanish, sho'rlanish va yer usti suvlarining keskin kamayishi qayd etilgan ^[2]. Quruq dengiz tubidan ko'tariladigan tuz va chang bo'ronlari, ifloslangan suv hamda bolalar o'limi ko'rsatkichlarining oshishi ham mintaqa aholisining sog'lom oziqlanish imkoniyatiga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir qiladi ^[7]. Shu sababli BMT loyihalari doirasida to'yib ovqatlanmaslikdan aziyat chekayotgan 5 yoshgacha bo'lgan bolalar ulushi hamda oilaviy byudjetda oziq-ovqatga sarflanadigan xarajat ulushi asosiy kuzatuv ko'rsatkichlari sifatida belgilangan ^[11].

Suv tanqisligi iqlim o'zgarishi, suvga talabning ortishi va suv infratuzilmasini samarasiz boshqarish natijasida kuchayib, Orol havzasi aholisining tirikchiligiga jiddiy xavf tug'dirmoqda ^[6]. Suvni to'g'ri boshqarish mintaqaviy xavfsizlik masalasiga aylangan, iqlimning o'zgarishi esa ekinlarning o'sish davrini o'zgartirgani va bu jarayon oziq-ovqat tanqisligini kuchaytirayotgani ta'kidlangan ^[7].

Orol muammosining iqtisodiy ko'lamini ham e'tiborga olish zarur. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, bu ofat Qoraqalpog'iston uchun yiliga 44 million AQSh dollari miqdorida zarar keltiradi, ko'kalamzorlashtirish choralari esa yiliga 39 million dollarga yaqin foyda berishi mumkin. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Taraqqiyot Dasturi tomonidan 2019–2023-yillarda o'tkazilgan 13 ta ekspeditsiya davomida Qoraqalpog'istondagi 2,7 million gektar quruq dengiz tubi o'rganilgan va 2 800 dan ortiq GPS koordinatalari to'plangan, bu ma'lumotlar yer degradatsiyasi va unga bog'liq oziq-ovqat xavfsizligi xavflarini baholash uchun asos yaratadi ^[9]. Institutsional javob chora-tadbirlari bo'yicha quyidagilar aniqlandi.

Prezidentning 2021-yil 29-iyuldagi PQ-5202-sonli qarori va Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 25-yanvarda qabul qilingan Integratsiyalashgan yo'l xaritasi Orolbo'yini ekologik innovatsiyalar va texnologiyalar zonasiga aylantirish yo'nalishida amaliy harakatlar rejasini belgilab berdi ^[14].

2025-yil dekabrda Birlashgan Millatlar Tashkilotining Taraqqiyot Dasturi ma'lumotlariga ko'ra, Qorao'zak, Kegeyli va Qanliko'l tumanlarida laboratoriya infratuzilmasini modernizatsiya qilish 2 milliondan ortiq aholining oziq-ovqat xavfsizligini yaxshilagan.

XULOSA

Yuqoridagi natijalar bir qarashda ziddiyatli, lekin aslida mantiqan bog'liq ikki tendensiyaning ko'rsatadi. Bir tomondan, davlat va xalqaro hamkorlarning tizimli sa'y-harakatlari – yo'l xaritasi, trast jamg'armasi loyihalari, issiqxona va laboratoriya infratuzilmalari – oziq-ovqat xavfsizligining ayrim o'lchovlarini amaliy jihatdan yaxshilamoqda ^[11, 13]. Ikkinchi tomondan, muammoning tarkibiy sababi, ya'ni sug'orma dehqonchilikning kengayishi va suvga bo'lgan raqobat saqlanib qolmoqda ^[3].

Shuni ham qayd etish kerakki, ochiq manbalarda keltirilgan ko'rsatkichlarning aksariyati loyiha doirasidagi natijalar (qamrab olingan aholi, o'tkazilgan testlar, qurilgan issiqxonalar) hisoblanadi. Ularning oziq-ovqat xavfsizligi darajasiga uzoq muddatli ta'siri esa mustaqil baholashni talab qiladi. Shularni hisobga olib, quyidagi amaliy tavsiyalarni taklif etish mumkin: Qoraqalpog'iston va Xorazm hududlarida suv tejovchi texnologiyalarni kengaytirish hamda paxta kabi suv talab qiladigan ekinlar ulushini bosqichma-bosqich kamaytirib, sho'rlanishga chidamli va kam suv sarflaydigan ekinlarga o'tishni rag'batlantirish ^[3].

Oziq-ovqat xavfsizligi bo'yicha muntazam, hududlar kesimida takrorlanadigan monitoring tizimini yo'lga qo'yish ^[9]. Issiqxona, laboratoriya va saqlash infratuzilmasini kengaytirish hamda mahalliy ishlab chiqaruvchilarni bozorlarga jalb qilish orqali daromadini oshirish ^[8, 13]. Transchegaraviy suv hamkorligini, shuningdek, risklarni baholash va erta ogohlantirish tizimlarini rivojlantirish ^[7, 15].

Xulosa qilib aytganda, Orol muammosi mintaqaviy oziq-ovqat xavfsizligiga faol ta'sir ko'rsatmoqda. Amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar aholi turmushini yaxshilashda muhim qadam bo'lsa-da, oziq-ovqat xavfsizligining uzoq muddatli barqarorligi suvdan oqilona foydalanish, qishloq xo'jaligi tarkibini qayta ko'rib chiqish va mintaqaviy hamkorlikni chuqurlashtirishga bog'liq bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Micklin P. The Aral Sea Crisis // Dying and Dead Seas: Climatic Versus Anthropic Causes. – Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2004. – P. 99–123.
2. Bartrem C., Kurbanov M. I., Keller B. D., Fiori A., von Lindern I., Khajiev P. Z., Rustamov D., Lee J., Steiner M., Pulatniyazova Z. Organochlorine Pesticides and Salinity in Karakalpakstan, Uzbekistan: Environmental Health Risks Associated with the Aral Sea Crisis // International Journal of Environmental Research and Public Health. – 2025. – Vol. 22, No. 11. – Article 1751. – 15 p.
3. Mayer M. A., Hamidov A., Akramkhanov A., Helming K. Consideration of the Environment in Water-Energy-Food Nexus Research in the Aral Sea Basin // Water. – 2024. – Vol. 16, No. 5.
4. Han S., Xin P., Li H., Yang Y. Evolution of agricultural development and land-water-food nexus in Central Asia // Agricultural Water Management. – 2022. – Vol. 273. – Article 107874.
5. Geographical and socio-economic dimensions of the Aral Sea crisis and their impact on the potential for community action // Journal of Arid Environments. – 1998. – Vol. 39, No. 2. – P. 225–238.
6. Duan W., Takara K. The Aral Sea Basin Crisis and Future Water–Climate–Food Nexus in Turkmenistan // Impacts of Climate and Human Activities on Water Resources and Quality. – Singapore: Springer, 2020. – P. 161–183.
7. Azizqulov A. A. Orol dengizi fojiasidan saboqlar va kelajak avlodlar uchun oqilona yechimlar // Journal of Multidisciplinary Academic and Practice Studies. – 2025. – Vol. 3, No. 4. – P. 355–367.
8. Robalino J. J., Russell A. J. M., Oblomuradov N., Kazbekov J. Green Recovery Investment Analysis: Climate-Resilient Agriculture in the Republic of Karakalpakstan. – Seoul: Global Green Growth Institute, 2022. – 50 p.
9. Nagmetov B. Dengiz cho'lga aylanganda, tabiat qayta tiklanishi mumkinmi? // BMT Taraqqiyot Dasturi, O'zbekiston. – 2024-yil 25-noyabr.
10. BMT Taraqqiyot Dasturi. Orolbo'yi mintaqasi aholisining ijtimoiy-iqtisodiy ehtiyojlari bo'yicha o'tkazilgan so'rovnoma loyihasi yakuniy hisoboti. – Toshkent, 2018. – 12-mart.
11. BMTning Orolbo'yi hududi uchun ko'p sherikli inson xavfsizligi bo'yicha ishonch jamg'armasi. Annual Narrative Report 2023. – 2023.
12. BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti, O'zbekiston. United Nations Launches Projects to Address Environmental and Health Challenges in Karakalpakstan. – 2024-yil 19-avgust.
13. BMT Taraqqiyot Dasturi, O'zbekiston. Partnership for Sustainable, Green, and Inclusive Development in the Aral Sea Region. – 2025-yil 12-dekabr.
14. BMT Taraqqiyot Dasturi, BMTning Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti. Assessment of Ecosystem Services in the Aral Sea Region. MPTF-4 hisoboti. – 2025.
15. BMTning Osiyo va Tinch okeani uchun iqtisodiy va ijtimoiy komissiyasi. Aral Sea: Climate Change Adaptation. – ESCAP Resilience Portal.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №10(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.